

Europa 1992

In *ESB* van 1 juni jl. betoogt B.M.S. van Praag dat het wenselijk is op een uniform curriculum in het onderwijs af te stevenen, opdat wij geen 'backwater' worden in een Verenigd Europa. Ik ben het daar vierkant mee oneens. Ofschoon er in het verleden pogingen zijn gedaan om vanuit één visie, zoals de Franse revolutie, uniformering op te leggen, heeft dit nog nooit tot resultaat geleid. In elk van de nationale onderwijsystemen in Europa is een eigen traditie ontwikkeld van waaruit men bepaalt wat het beste is in vakgebieden en disciplines. Uiteraard kan men overeenstemming bereiken over enkele vreemde talen als lingua franca voor bepaalde disciplines, en Engels is dan voor economen een voor de hand liggende keuze. Maar dan als EFL, of wel 'English as a foreign language' en evenwaardig met FLE, of wel 'Français comme une langue étrangère'. Het Engels lijkt toleranter voor variaties door de vele deelpopulaties in Amerika, Australië en Azië dan het Frans. Bovendien is de EFL-populatie aanzienlijk groter dan de populatie die Engels als eerste taal gebruikt. Maar geen enkel van de Europese talen zal zich laten degraderen tot streektaal, en zeker niet van achter de bureaus van de Eurocraten.

De ervaring wijst ook anders uit. In Europese netwerken blijkt het feitelijk overgaan op EFL te leiden tot het benadrukken van de eigen cultuur, taal en geschiedenis, zij het in Europees perspectief. Zelfs al zouden velen van ons voor vaderlandse geschiedenis slechts een bescheiden plaats willen inruimen, dan zullen buitenlanders ons aan eigen verleden en cultuur blijven herinneren.

De recente aandacht voor Simon Schama's boek *Overvloed en onbehagen* (1988) en William Shetter's *The Netherlands in perspective; the organization of society and environment* (1987) zijn slechts voorbeelden van Nederlandkunde. Maar terwijl veel Nederlanders zich met elan bezighouden met Japankunde, Amerikakunde of Ruslandkunde, weten we in het algemeen met Nederlandkunde nauwelijks raad, tenzij voor export.

Wij worden geen 'backwater' in een dynamisch Europa door ruime aandacht te besteden aan eigen geschiedenis, taal en cultuur. Integendeel. Ik bespeur in Europese samenwerkingsverbanden een toenemende belangstelling bij studenten en docenten voor de multi-culturele Europese samenhang, zeker bij verdere technisch-economische integratie. Uniformering van tarieven, standaardisering van specificaties en documenten ja, maar geen uniformering van onderwijs, taal en cultuur.

Mogelijk leidt de door Van Praag genoemde informatica als verplicht vak volgens sommigen tot een dergelijke uniformering, maar het zou mij een gruwel zijn als slechts Amerikaanse situaties voor ons model staan. Het gaat niet om romantiek, maar om het bewaren van een eigen Nederlands perspectief in toenemende uitwisseling met omliggende Europese culturen. Talen en geschiedenis zijn sterke Nederlandse troeven. Een uniform curriculum is een nachtmerrie voor Europa 1992.

P. Hesseling